

ELEMENTE LUDICE ÎN CREAȚIA CORALĂ A COMPOZITORULUI DAN VOICULESCU

LUDIC ELEMENTS IN THE CHORAL CREATION OF COMPOSER DAN VOICULESCU

GABRIELA MUNTEANU,

profesor universitar doctor,

Universitatea „Spiru Haret”, București, România

Lucrarea face parte dintr-un studiu referitor la potența ludică a creației corale a compozitorilor români, creație destinată copiilor. Elementele ludice sunt deduse din colecția Jocuri-coruri pentru voci egale, vol.IV-Editura Muzicală, București 2002, autor regretatul compozitor Dan Voiculescu (1940-2009). Jocurile pot fi utilizate și ca material didactic (jocuri didactice) pentru cursurile universitare (teoria muzicii, didactica educației muzicale, armonizări corale, ansamblu coral).

Cuvinte cheie: joc, creație corală, cântec jucat, muzică ludică, activități ludice, joc de artă dramatică/ interpretare corală.

*The present work is part of a complex study of the ludic potential of the Romanian composers choral creation. This creation is destined to children. The ludic elements are extracted from Games - choirs collection- **choir for equal voices**, vol IV- Musical Edition, Bucharest 2002, whose author was the late Dan Voiculescu (1904-2009). The choral games can be used as teaching material(didactic games) for university courses such as (musical theory, musical didactic education, choral harmonization, choral ensemble).*

Keywords: Game, choral work, staged song, ludic music, ludic activities, dramatic art game, choral performance.

Colecția de 20 de coruri a regretatului compozitor și profesor universitar Dan Voiculescu (1940-2009), ne-a atras atenția prin titlul acesteia: **Jocuri- coruri pentru voci egali vol. IV**. Având în vedere preocupările noastre referitoare la introducerea jocului și a unui repertoriu coral modern în circuitul școlar și în pregătirea metodică a studenților, ne-am propus să realizăm un studiu asupra acestei colecții și să identificăm elementele ludice prin care s-a exprimat compozitorul. Venim în felul acesta în întâmpinarea profesorilor și studenților, care, sperăm, să găsească în acest material un îndrumar, pentru a da, în cunoștință de cauză, o interpretare modernă muzicii corale românești, adică o interpretare corală sub formă de *joc*.

În general, colecțiile clasice de coruri impun acestora, în interpretare, prin însuși conținutul și tratarea componistică vocală, o ținută scenică statică. Aprecierea interpretării se referă la suportul strict muzical, pe de o parte (sonoritățile armonico-polifonice, redarea agogico-dinamică a piesei muzicale) și pe de altă parte, se referă la expresivitatea și modul de evidențiere a înțelesului textului, ca element înveșmântat în muzică. Odată cu apariția metodelor active de joc în învățământul preșcolar, preuniversitar (Orff, Martenot, Kodaly, Suzuki etc) transpuse sau adaptate și mediului universitar, metode ce solicită muzicii vocale să se asocieze cu mișcarea corporală, cu mijloace de comunicare firești, naturale (vorbit, țipăt, glissare, efecte imitative onomatopice răs, plâns, căscat etc), să apeleze și la instrumente numite „elementare-naturale”(bătut din palme, picioare, pocnet din degete, etc) sau la obiecte sonore, la pseudoinstrumente, corul cu ținută statică de pe scenă a lăsat loc, din ce în ce mai frecvent, unor interpretări mai aproape de dramaturgie, formând chiar categoria de joc dramatic muzical

Colecția **Jocuri** de Dan Voiculescu induc ideea de *cântec jucat*. Cuprinde coruri pe versuri de Marin Sorescu (șapte cântece- parodii și șapte versuri cu titluri diferite), alături de o piesă pe versuri de Șt.O. Iosif, patru versuri ce aparțin unor cântece românești din regiuni folclorice diferite și o piesă vocaliză corală.

Cântecele-parodii pe versuri de Marin Sorescu sunt următoarele:

1.- *Musca-Țețe* (Parodie simplă); 2.- *Vara* (Parodia leneșului); 3.- *Vânătoare* (Falsă parodie); 4.- *Baba-Cloanța* (Parodie oltenească); 5.- *Se mută ciroul înapoi* (Parodie americană); 6.- *Căruța cu caracudă* (Parodie a la Toma Caragiu);7.- *Ce bucluc!* (Parodia piticului bălbâit)

Colecția mai folosește următoarele șapte versuri pentru copii de Marin Sorescu:

8.- *Paparuda*;9.- *Curiozitate*;10.- *Cearța*;11.- *Clorofila are treabă*;12.- *Dodă, dodă*

13.- *De departe; Cunoștințe peste cunoștințe*

Versuri de Șt.O. Iosif:

15. *Nu mai sunt pe luncă flori*

Versuri din colecții folclorice:16.- *Colindița* (*La cel pom mare rotat* din colecția George Breazul);17.- *Colinda amestecată*(după Bela Bartok și Sabin Drăgoi);18.-*Stâna prădată* (colind din Maramureș);19.*Pe un câmp mândru-nflorit*(colindă din zona Beclean, Bistrița -Năsăud); 20.-*Vocaliză pentru pacea copiilor lumii*.

Cele 20 de piese corale formează un tot, nu numai pentru că sunt destinate ansamblurilor pe voci egale ci și prin maniera în care scherzzo-ul textului poetic scris de Sorescu formează un triptic: piesele 1-7 sunt cântece -parodii, piesele 8-14 conțin versuri cu efecte onomatopeice comice, piesa nr.15 este puntea spre piesele de culoare folclorică, lirică, dialectală a colecției(nr.16. 17, 18, 19). Încheierea colecției se face prin piesa corală cu vocalize, care poate fi interpretată ca joc pe vocale cu module premodale.

Cum se exprimă ludic Dan Voiculescu în **Jocuri** ?

Desigur sursa de bază , osatura pe care s-a așezat *muzica ludică* a compozitorului , o constituie poezia soresciană. *Jocul* frecvent de cuvinte ,calamburul care schițează intriga poeziei fără să o dezvolte, dimensiunea liliputană a versurilor,răspunsurile șugubețe cu iz oltenesc din dialogurile sau monologurile ce le conțin, fac din cele 14 texte soresciene, tot atâtea oferte pentru *activități ludice*.

De exemplu în *Cearța*: — Eu ce zic? — Vezi tu ce zici — Ce-mi faci semn să tac un pic!

Sau în piesa *Vară*: — Oah ! ce cald e...oh! E atât de cald, încât Umblă descheiat la gât Cocostârcul, Gât sucit, Prin fânul abia cosit

După cum s-a putut remarca din etalarea titlurilor colecției de coruri , muzica **Jocurilor** este o muzică ce are o indicație programatică. Fie că programul este indicat în titlu (parodie, oltenească, americană, a la Toma Caragiu) obligând interpreții să intoneze și să aibă o empatie muzicală, cât mai aproape din ceea ce este caracteristic prototipului oltenesc, american etc, fie că textul și indicațiile agogice și dinamice din partitură facilitează înțelegerea programului propus.Aceste mijloace sunt folosite numai în scopul împlinirii mesajului textului, text care, în majoritatea situațiilor, devine pretext pentru a fi convertit în muzică, pentru a și se specula muzicalitatea acestuia.

Dar dacă am scoate versurile din corurile colecției din volumul IV de D.Voiculescu am obține la fel de convingător aceleași efecte ludice, comice, chiar mai nuanțate sonor ca timbru, efecte polifonice, ca ofertă de a le concretiza în mimică sau pantomimă.

Melodia corurilor este relativ simplă, ocolind mersul melodic pe arpeggiu, mers banalizat prin repetarea lui aberantă în foarte multe piese adresate copiilor, considerându-se că acesta este ideomul muzical al copiilor, alături de terța mică descendentă (terța copiilor). Dificultățile de interpretarea ale melodiei sunt de natură timbrală, vizează tehnica emiterii sunetului muzical atât de variat, dela sunet parlat, la cel țipat, la redarea caracterului personajului sau situației prin expresii timbrale diferite.

Elementele ce compun arsenalul mijloacelor de comunicare muzicală, existente în **Jocurile** lui Dan Voiculescu sunt evident de natură ludică. Felul în care sunt repartizate și puse în lumină în partitură, ne trimit la **categoria de joc de artă dramatică/ interpretare corală** Fiecare piesă se pretează a fi un mini spectacol, interpretat de coriști, dându-le posibilitatea, ca prin metoda jocului de rol, să experimenteze stări afective diferite, să exerseze o empatie, undeva curativă.

Se spune: **Discendo discere, scribendo scribere discimus.**

La fel și în formarea deprinderilor corale. Prin abordarea unui repertoriu ludic, înțeles a fi cu situații tematice și tehnici de emisie variate, repetate în contex de *joc de artă dramatică*, care să-l învețe pe copil și cine este cel de lângă el, se va ajunge la performanța la care năzuiește orice școală.

Experto credeite! (Crede în experiența celui „pătit”! — a spus Vergiliu).

Referințe bibliografice

1. VOICULESCU Dan, *Jocuri-coruri pentru voci egale, vol. IV* București: Editura Muzicală, 2002.
2. MUNTEANU Gabriela, *Modele de educație muzicală*. București: Editura Fundației România de Măine, 2008